

Tóth Erika

VIRTUÁLIS, ELEKTRONIKUS, DIGITÁLIS

A mai világban, amikor minden változik, az informatika területén is változások történnek. Ezek a változások hatással vannak és megváltoztatják a könyvtárak és könyvtárosok szemléletét, feladatait.

Koltay Tibor Virtuális, elektronikus, digitális című könyve segít abban, hogy ezeket az új elemeket megismerjük és figyelembe vegyük. A könyv formája igazodik ezekhez a változásokhoz, hiszen nem nyomtatásban, hanem elektronikus formában jelent meg. A könyv témája mindenképpen hasznos a könyvtártudomány téma iránt érdeklődők, valamint a leendő könyvtárosok számára.

Az elektronikus dokumentum elérhető a Hallgatói Információs Központ (www.hik.hu) oldalán, előbb a „Könyvtár, tankönyvtár”, majd a „Digitális tankönyvtár” menüre kattintva. Majd ezek után a „Böngészés” vagy a „Keresés” menük segítségével megtalálhatjuk a könyvet. A böngészés esetén a „Könyv” dokumentumtípus kiválasztása után a „Könyvtártudomány” témakör alatt találjuk ezt a könyvet. Ezen témában ez a harmadik elektronikusan elérhető dokumentum.

Ezek után eldönthetjük, hogy a dokumentum adatait, vagy szövegét szeretnénk megtekinteni. A könyv szövegét letölthetjük WORD, vagy PDF formátumban, illetve olvashatjuk HTML formában. A könyv HTML formátumban olvasása esetén megjelenik a tartalomjegyzék, amely segítségével részenként olvashatjuk a dokumentumot.

A szerző az elektronikus könyv 14 fejezetében tárgyalja, milyen új ismereteket kell a könyvtáraknak és könyvtárosoknak figyelembe venni a 21. században. A szerző az egyes témákat különböző terjedelemben fejt ki. Vannak olyan témák, területek, amelyeket részletesebben is leír a szerző, vannak, amelyeket pedig csak felületesen említ meg, ezzel lehetővé teszi, hogy felkeltse az olvasó érdeklődését. Ez a dokumentum, mint ahogy az alcím is mutatja elméleti úton közelíti meg a témát. Elsősorban a témához kapcsolódó fogalmakat írja le a szerző többféle megközelítésben. A fogalmak leírása igen alapos és könnyen érthető. Különböző magyar és külföldi szerzők munkáinak segítségével is igénybe veszi az egyes témák kifejtéséhez, a fogalmak pontosításához. Az egyes fejezetek majdnem minden esetben tartalommal kezdődnek, majd ezután következik a „Miről lesz szó ebben a fejezetben” rész, amely előrevetíti a fejezetben olvasható információkat. Majd a fejezetek végén, befejezésképpen, a fejezet feldolgozásához szükséges kérdések állnak. A fejezetek végén található kérdések egyrészt összefoglalják a fejezetet, másrészt az olvasót arra készítetik, hogy gondolkozzon el a témán, és esetleg további

kutatásokat folytasson.. Az egyes kérdésekre adott válaszokat a megfelelő alfejezetekben találjuk meg, amelyhez az elektronikus formában nagyon könnyen el lehet jutni a csatolások (linkek) segítségével.

Az egyes fejezetek szövegében is találunk linkeket, amelyek korábbi alfejezetekre utalnak, vagy amelyek egy külső címre mutatnak. Kár, hogy az irodalom jegyzékében található dokumentumokra nem ilyen módon hivatkozik.

Koltay Tibor által írt dokumentum Előszóval kezdődik, majd ezt követi a Bevezetés (első fejezet). Leírja, hogy elsősorban a könyvtáros képzés számára készült ez a dokumentum, valamint elsősorban a változásokat veszi számba. Ahogy a szerző a könyvben írja „azoknak a kihívásoknak egy részét tárgyalja, amelyekkel a 21. század könyvtárosának szembe kell néznie.”

A következő néhány fejezetben az elméleti alapokat tárgyalja. Így a második fejezetben az információs társadalomról olvashatunk. Megismerhetjük az információs társadalom jellemzőit, elméleti modelljeit. Majd áttér a szerző az információ különböző értelmezésére a különböző tudományterületeken. Ezek után pedig, a fejezet végén, a tudásmenedzsment kérdéskörrel foglalkozik. A következő fejezetben az információs műveltséget boncolgatja.

A negyedik és ötödik fejezetben az Interneten található információkról, valamint a megtalálható dokumentumok formátumairól olvashatunk. Megtudhatjuk milyenek kellene lennie egy jó elektronikus dokumentumnak, és ezzel szemben milyenek az Interneten elérhető dokumentumok. Majd az Internetes keresők és forráskalauzok jellemzőit, előnyeit valamint hátrányait mutatja be.

A következő részekben már a könyvtárakhoz kapcsolódó információk jelennek meg. Így a hatodik fejezetben a virtuális tájékoztatást mutatja be a szerző, ezen belül a Libinfo szolgáltatást részletesen is elemzi. A következő részben pedig már a könyvtárak különböző típusait mutatja be. Részletezi a szerző a papírkönyvtárakat, a virtuális, digitális és elektronikus könyvtárakat is. Figyel arra a szerző, hogy a fogalmak közti különbségek érzékelhetők legyenek. A következő fejezetben pedig a digitális könyvtárakról még részletesebben olvashatunk. Pontosítja a digitális könyvtár fogalmát, így a fogalomnak többféle megközelítését is ismerteti. Elemzi a digitális könyvtárak jellemzőit, valamint felsorol néhány hazai és külföldi digitális könyvtárat, és megadja ezek elérhetőségeit. Majd rátér a digitális könyvtárak szempontjából is fontos metaadatok elemzésére, megismerkedhetünk részletesen is a Dublin Core leíró metadatum-formátummal.

A következőkben már a digitalizálásról olvashatunk, elsősorban, mint ahogy a szerző is írja, „Figyelmünk középpontjában a tervezés áll.” Olvashatunk a tervezés folyamatairól, előnyeiről, és a tervezés során felmerülő kérdésekről, valamint a digitalizálandó anyag kiválasztásának lehetőségeiről. Majd ezek után csak a szöveg digitalizálásával foglalkozik a fejezet további részében, hisz ahogy a könyvben is szerepel: „A könyvtárak alapvetően szöveges dokumentumok digitalizálását végzik.”

A tizedik fejezetben egy Interneten megtalálható fájlformátummal, az XML-lel ismerkedhetünk meg. Bemutatja mi az XML, hogyan lehet készíteni, hogy milyen részei vannak egy XML dokumentumnak, és mire lehet használni.

A tizenegyedikben az elektronikus publikációk problematikájáról olvashatunk. Részletesen ír az elektronikus folyóiratról és könyvről. A következő részben pedig az elektronikus folyóiratokhoz és könyvekhez való hozzáférhetőségekről olvashatunk. Azaz ebben a fejezetben ír a szerző a nyílt rendszerek, a nyitott szabványok, a nyílt hozzáférés és a Creative Commons témákról. Hazai és külföldi példákat is említ. Majd a következő részben ír a licencekről és a konzorciumokról. Olvashatjuk a licenc és a mintalicenc fogalmát. A konzorciumot pedig mint a terhek megoszlását említi. Részletezi a konzorcium feladatait, előnyeit és hátrányait is.

Az utolsó fejezetben ír azokról a dolgokról, amiről még ebben a témában mindenképpen tudni kell. Itt említi meg az elektronikus dokumentumokra való hivatkozás lehetőségeit, a blogokat és az RSS-t.

A téma iránt érdeklődők számára további kutatási lehetőséget biztosítanak a könyv végén elhelyezett irodalomban felsorolt dokumentumok. A szerző igen bőséges irodalmat használt fel, amelyek elektronikus változatát egy kattintással el lehet érni. Bár a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás című folyóirat esetén nem az adott cikkhez jutunk közvetlenül, mint a többi elektronikus folyóirat, dokumentum esetén.

Úgy gondolom a szerző könyve mindenképpen hasznos információkat tartalmaz nem csak a leendő könyvtárosok, hanem a szakmában dolgozók számára is. (*Koltay Tibor: Virtuális, elektronikus, digitális. Elméleti ismeretek a 21. század könyvtárához. Budapest: Typotex, 2007.*)

KRÓNIKA A JÁSZSÁGI TELEPÜLÉSEK ELMÚLT ÉVI ESEMÉNYEIRŐL

JÁSZAPÁTI¹

2006

Május

1. 1. A JÁSZKÖR Egyesület majálisa. Öjk. 6/2006, JH különszám
2. 1. Sakkverseny a sportpálya öltözőjének előterében. JU 6.
3. 5. JNSZ Megyei Ipari, Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakképző Iskola és Kollégium ballagási ünnepsége. Öjk. 6/2006
4. 6. A Muskátli Népdalkör szervezésében dalostalálkozó az Agrocentrum bevásárlóközpontban. N 05. 05.
5. 6-7. A Jászapáti 2000 Mezőgazdasági Zrt. rendezte meg a X. Jászsági Gazdanapok kiállítást és vásárt az Agrocentrum Bevásárlóközpont területén. JH különszám, JU 5.
6. 6-11. Francia testvérvárosunkból járt delegáció Jászapáti. Öjk. 6/2006
7. 23. A szennyvíztisztító telep műszaki átadása. Öjk. 6/2006
8. 28. Gyermeknap a sportpályán. JU 5.

Június

9. 5. A Pátria Alapfokú Művészetoktatási Intézmény növendékeinek évváró műsora. Öjk. 7/2006
10. 13. István Király Nap az István Király Általános Iskolában. JU 6.
11. 25. A 2012-es Labdarúgó EB népszerűsítésére egész napos sportrendezvény volt a városban. Öjk. 7/2006

Július

12. 3-14. 10. alkalommal rendeztek városunkban művésztábort a Jászságból elszármazott művészek. A Jász Alkotók Körének tagjai és érdeklődők hódolhattak szenvedélyüknek. JU 8., N 07. 05.
13. 7. A városi vegyeskar és a lengyelországi fraza kórus közös hangversenye a művelődési házban. M.
14. 8. Jászsági Aratónap és Kakasfőző verseny a Jászapáti 2000 Mezőgazdasági Zrt. telephelyén. Az aratópárok a régmúlt hagyományokat felidézve paraszti

¹ Összeállította: Friczné Urbán Magdolna